

Bożena Mikołajczyk

Mikrofinanse nowym wyzwaniem Unii Europejskiej : aspekt humanistyczny

Annales. Etyka w życiu gospodarczym 12/1, 91-98

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Bożena Mikołajczyk

Uniwersytet Łódzki

e-mail: bomik@op.pl

Mikrofinanse nowym wyzwaniem Unii Europejskiej (aspekt humanistyczny)

1. Wprowadzenie

W ostatnich latach rośnie w Europie znaczenie mikrofinansów. Ich dobroczynny ekonomiczny i społeczny wpływ ujawnił się po raz pierwszy w krajach rozwijających się w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych ubiegłego wieku. Działalność mikrofinansowa polega głównie na udzielaniu mikrokredytów, bezpłatnej edukacji finansowej zarówno przez instytucje bankowe jak i pozabankowe i ma na celu zwalczanie zjawiska wykluczenia społecznego i finansowego.

Prekursorem w udzielaniu mikrokredytów był Muhammad Yunus¹, założyciel banku Grameen. Pożyczył on z własnej kieszeni słynną już kwotę 27 dolarów 42 kobietom z wioski Jobra, które spłaciły całą sumę. Yunus odkrył, że kobiety zainwestowały ten tak niewielki kapitał we własną zdolność do tworzenia dochodów. [...] *Bank Grameen utrzymywał się z odsetek od pożyczek, a później recyklował kapitał, by pomóc kolejnym kobietom. Yunus włożył w swoje przedsięwzięcie natchnienie, kreatywność, bezpośrednie działanie, odwagę i hart, dowiódł jego rentowności i sprawił, że w następnym dwudziestoleciu rozwinęła się globalna sieć innych organizacji, które powieliły lub przystosowały jego model do innych krajów i kultur, ugruntowując pozycję mikrokredytu jako światowego przemysłu*².

Aby podkreślić znaczenie mikrokredytów Organizacja Narodów Zjednoczonych pod przewodnictwem Kofi'ego A. Annana 18 listopada 2004 r. ogłosiła rok 2005 Międzynarodowym Rokiem Mikrokredytu. W wystąpieniu proklamującym Rok K.A. Annan podkreślił, że *wielkim wyzwaniem stojącym przed nami jest zwrócenie uwagi na ograniczenia, które nie pozwalają w pełni korzystać wszystkim ludziom z usług sektora finansowego oraz podejmować działania, które im to umożliwią. Międzynarodowy Rok Mikrokredytu zachęca międzynarodową społeczność do sprostania temu wyzwaniu. Wspólnie możemy i musimy tworzyć sektor finansowy dostępny dla wszystkich. Pomoże to ludziom polepszyć ich życie*³.

Celem opracowania jest przybliżenie funkcjonowania działalności mikrofinansowej, realizowanej przez instytucje bankowe i pozabankowe w krajach Unii Europejskiej.

¹ Muhammad Yunus – bangladeski wykładowca ekonomii na Uniwersytecie w Czittagong, opracował i wcielił w życie pojęcie mikrokredytu, laureat pokojowej nagrody Nobla w 2006 r.

² http://www.ekonomiaspoleczna.pl/x/316024?doc_pg=3.

³ http://www.unic.un.org.pl/rok_mikrokredytu/index.php.

2. Bankowy i niebankowy model udzielania kredytów

Zasadniczo można wyodrębnić dwa modele instytucji oferujących mikrokredyty: banki (*banks*) oraz instytucje niebankowe (*non-banks*). Cechy charakteryzujące obydwa modele definiowane są poprzez parametry takie jak: ograniczenie wzrostu stopy procentowej (*interest rate cap* lub *interest rate ceiling*), podatki oraz inne, które mogą mieć zasadniczy wpływ na decyzje dotyczące mikrokredytu.

Zacznijmy od omawiania modelu bankowego. Jedną z wciąż najistotniejszych instytucji dostarczających mikrokredyty do małych firm są banki (oszczędnościowe, spółdzielcze oraz komercyjne). Głównymi dokumentami regulującymi działalność tych instytucji są europejskie przepisy prawa bankowego oraz krajowe prawo bankowe.

Kasy oszczędnościowe (*saving banks*) oraz banki spółdzielcze (*co-operative banks*) odgrywają istotną rolę, jako dostawcy mikrokredytów w wielu krajach Unii Europejskiej.

Kasy oszczędnościowe zaangażowane są w działalność mikrokredytową przyjmując postać różnych modeli, wśród których można wyróżnić trzy główne typy:⁴

- model standardowej działalności kredytowej – model fundacji,
- model agencji – finansowanie oparte na partnerstwie z inną instytucją finansową (*agency-based model*).

Banki spółdzielcze tworzą zdecentralizowaną sieć, zarządzaną zarówno przez bankowe jak i spółdzielcze uregulowania. Jednakże, ze względu na długoletnią historię, ich misja jest (tak samo jak banków oszczędnościowych) niezmiernie bliska misji mikrokredytów⁵.

Banki mikrofinansowe (*microfinance banks*) specjalizują się w dostarczaniu kredytów o małej wartości, które reguluje prawo bankowe. Innymi słowy są to banki komercyjne, które oferują swoim klientom kredyty o małej wartości oraz szeroki wachlarz innych finansowych usług i produktów⁶.

Ponadto mała grupa banków mikrofinansowych to przekształcone lokalne banki, które posiadają doświadczenie w pracy z klientem detalicznym oraz dzięki zaangażowaniu się w życie lokalnej społeczności, były w stanie (z pomocą międzynarodowych instytucji) zostać profesjonalnym dostawcą mikrofinansów⁷.

Generalnie w większość działań z zakresu mikrokredytu zaangażowane są banki publiczne. Udzielają one kredytów instytucjom związanym z małymi firmami bądź też bezpośrednio małym przedsiębiorstwom. Ramy prawne dla tej działalności określają Europejska Dyrektywa Bankowa⁸ oraz ustawy poszczególnych krajów o instytucjach kredytowych. Za instytucje kredytowe, powszechnie zwane bankami, uważa się podmioty, których zadaniem jest gromadzenie środków finansowych oddawanych w depozyt przez członków społeczeństwa oraz udzielanie we własnym imieniu kredytu. Jednakże nadzór nad działalnością depozytową, działalnością kredytową i działalnością gwarancyjną prowadzą odrębne organy publiczne (np. w Wielkiej Brytanii są to odpowiednio Urząd Nadzoru Finansowego –

⁴ Tamże, s. 10.

⁵ European Microfinance Network, *Overview of the Microcredit...*, op. cit., s. 11.

⁶ European Commission, *The Regulation of Microcredit in Europe*, Expert Group Report, kwiecień 2007, s. 11.

⁷ Tamże.

⁸ Dyrektywa 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 20 marca 2000 r. odnosząca się do podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe, Dz.U. L 126 z 26 maja 2000 r.

Financial Services Authority, Urząd Ochrony Konkurencji – *Office of Fair Trading* oraz ustawodawstwo regulujące działalność ubezpieczeniową).

Dodatkowo w ośmiu państwach członkowskich funkcjonują również państwowe banki promocji (*state-owned promotional banks*), nadzorowane przez organy państwowe lub też podlegające szczególnym uregulowaniom⁹, przede wszystkim z uwagi na funkcję dostarczyciela środków finansowych dla innych instytucji¹⁰ bezpośrednio współpracujących z mikroprzedsiębiorstwami.

W niektórych krajach mikrokredyty dla małych przedsiębiorstw są udzielane przez instytucje mikrofinansowe, których działalność regulowana jest przepisami kodeksu cywilnego i które działają zgodnie z ustaleniami Dyrektywy w sprawie Kredytu Konsumenckiego. Instytucje te, tak jak instytucje kredytowe, działają w celach komercyjnych i funkcjonują w oparciu o zapewniający przetrwanie model biznesowy.

Segment mikrokredytów jest stosunkowo nowy w krajach UE. Według dokumentów Komisji Europejskiej¹¹, mikrokredyt jest definiowany jako kredyt nie większy niż €25 000 dla nowego lub już istniejącego mikroprzedsiębiorstwa. Jednakże eksperci są zgodni, że w zależności od rodzaju grupy docelowej kwoty te mogą być znacznie mniejsze, zwłaszcza w dolnych segmentach rynku (*lower market segment*).

Mikrokredyty szczególnie potrzebne są mikroprzedsiębiorstwom, zwłaszcza prowadzącym jednoosobową działalność, jak również najmniej uprzywilejowanym grupom społecznym. Są zapewne efektywnym sposobem promowania przedsiębiorczości i stwarzania możliwości do prowadzenia działalności gospodarczej. Większość mikroprzedsiębiorców nie zatrudnia pracowników, a tym samym nie kreuje dodatkowych miejsc pracy (poza zatrudnianiem właścicieli). Może to wynikać z braku dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania, które są niezbędne do powstania i rozwoju firmy¹².

Mimo ciągłych dyskusji między MSP, bankami i przedstawicielami instytucji okołobiznesowych występują problemy z otrzymaniem kredytu, a szczególnie mikrokredytu.

Problemy te dotyczą głównie mikroprzedsiębiorstw. Występują one niezależnie od tego, czy przedsiębiorstwo stara się o fundusze na bieżącą działalność, czy na sfinansowanie konkretnego projektu. Ostatnie badania wskazują, że 78% tych przedsiębiorstw nie uzyskuje żadnych kredytów bankowych, a 20% uważa, że brak dostępu do źródeł finansowania jest głównym ograniczeniem ich działalności¹³.

Jednym z głównych wyzwań, przed jakim stoją te firmy jest zapewnienie sobie wystarczającej wielkości środków finansowych. Ma to szczególnie istotne znaczenie podczas kluczowej, początkowej fazy tworzenia firmy.

Na rynku mikrokredytów zauważalny jest trend do tworzenia sieci instytucji związanych z pokrewną działalnością. Za przykład może tutaj posłużyć NEFI (*Network of Euro-*

⁹ Na przykład FINNVERA jest trwale wyłączona spod przepisów dotyczących sektora bankowego.

¹⁰ Niektóre tzw. banki promocji dostarczają środki finansowe bezpośrednio małym przedsiębiorstwom: Finnvera, Fonds de Participation, itd.

¹¹ Commission Staff working paper, *Microcredit for European small business*, SEC (2004) 1156; 'Competitiveness and Innovation Framework Programme', 1639/2006/EC; cyt. za: European Commission, *The Regulation of Microcredit...*, op.cit., s. 7.

¹² *Microcredit for Small Businesses and Business Creation: Bridging a Market Gap*, European Commission, 2003, s. 3.

¹³ G. Thornton, *European Business Survey 2002*, cyt. za *Microcredit for Small Businesses and Business Creation: Bridging a Market Gap*, European Commission 2003, s. 6.

pean Financial Institutions). Organizacja ta powstała w 1999 r. W jej skład wchodzi siedem instytucji europejskich:

- ALMI (Szwecja),
- Banque du Développement des Petites et Moyennes Entreprises (Francja),
- Finnvera (Finlandia),
- Instituto de Crédito Oficial (Hiszpania),
- Kreditanstalt für Wiederaufbau (Niemcy),
- MedioCredito Centrale (Włochy),
- Société Nationale de Crédit et d'Investissement (Luksemburg).

Zadaniem NEFI jest wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw. W 2002 r. organizacje działające w ramach NEFI udzieliły mikrokredytów i gwarancji 115 tys. firm, natomiast w 2005 r. ponad 117 tys.¹⁴.

Zwróćmy uwagę na dwa banki związane z małymi przedsiębiorstwami:

KfW-Mittelstandsbank działa w ramach grupy bankowej KfW. Jego misją jest udzielanie małych i mikro kredytów dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą, a często również bezrobotnych, którzy wykonują „pierwszy krok ku samodzielności”. Natomiast przedsiębiorstwa już funkcjonujące na rynku, zatrudniające do 10 osób, mogą otrzymać mikrokredyt, jeżeli ich działalność nie jest dłuższa niż 3 lata.

Bank Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw (*Banque du Développement des PME*) został utworzony specjalnie dla sektora MSP. W 2005 r. wszedł w skład grupy OSEO¹⁵, mającej pomagać głównie we wprowadzaniu innowacyjności we wszystkich stadiach rozwoju przedsiębiorstwa. Jednym z wielu produktów BDPME jest PCE (*prêt à la création d'entreprises*), a więc kredyt przeznaczony na utworzenie nowego przedsiębiorstwa lub działającego nie dłużej niż 3 lata. Odpowiadać ma również na potrzeby małych projektów, gdy nie wystarczają kapitały własne¹⁶.

Drugą grupą związaną z działalnością mikrofinansową są instytucje niebankowe. Podejście do mikrokredytów dostarczanych przez podmioty niebankowe różni się pod względem formalno-prawnym w obrębie różnych państw, w zależności od instytucji, która taki kredyt dostarcza. Do podmiotów niebankowych zaopatrujących podmioty gospodarcze w mikrokredyty należą między innymi: stowarzyszenia typu *non-profit* (*non-profit associations*), przedsiębiorstwa typu *non-profit* (*non-profit companies*), fundacje, unie kredytowe, organizacje charytatywne.

Popyt na mikrokredyty jak wynika z badań przewyższa podaż oferowaną przez banki¹⁷. Dlatego na początku lat osiemdziesiątych zaczęły pojawiać się instytucje pozarządowe (*Non-Governmental Organisations* – NGOs), które zwracają szczególną uwagę na bezrobotnych korzystających z zasiłków, zakładających często przedsiębiorstwa jednoosobowe. Uważa się, że należy sprzyjać rozwojowi mikrokredytów poprzez zmniejszanie obciążeń administracyj-

¹⁴ <http://www.nefi.be>, 18 kwiecień 2006 r.

¹⁵ Zalicza się do niej: OSEO Anvar, OSEO bdpme, OSEO safari, OSEO services.

¹⁶ Szerzej zobacz: B. Mikołajczyk, *Infrastruktura finansowa w krajach Unii Europejskiej*, Difin, Warszawa 2007 s. 92.

¹⁷ Tamże, s. 101.

nych, a także wprowadzanie pakietów ubezpieczeniowych uwzględniających specyfikę mikroprzedsiębiorstw¹⁸.

Specjalne uregulowania dla takich instytucji mikrofinansowych (*Microfinance Institutions* – MFIs) funkcjonują we Francji. Wielka Brytania oraz Finlandia nie posiadają specjalnych praw regulujących ich działalność, ale dopuszczają zwolnienia oraz ulgi dla tego typu finansowania rozwoju społeczności.

Instytucje mikrofinansowe zostały rozpoznane między innymi w Belgii, we Francji, Finlandii, Niemczech, na Węgrzech, w Polsce, Szwecji, Wielkiej Brytanii czy Turcji.

Instytucje te łączy kilka cech wspólnych. Odnosząc się do rynków docelowych, większość z nich oferuje swoje usługi zarejestrowanym przedsiębiorstwom, zatrudniającym mniej niż 5 pracowników oraz oferuje pożyczki opiekujące na małe kwoty, przy czym dotyczy to zazwyczaj osób ubogich, bezrobotnych, czy kobiet¹⁹.

Wiele MFIs oprócz samych kredytów oferuje inne wsparcie (porady na temat szerokiej gamy zagadnień takich, jak: marketing, sprzedaż, rachunkowość, ustalanie cen kosztów, podatki) oraz pomaga w przygotowaniu biznes planu. Powyższa pomoc obejmuje także okres po udzieleniu pożyczki (*post-loan business support*)²⁰.

W niektórych państwach członkowskich (Francja, Wielka Brytania) oraz krajach kandydujących szczególne znaczenie mają mikrokredyty udzielane przez organizacje pozarządowe, oferowane przede wszystkim w celu działania na rzecz inkluzji społecznej²¹. Działalność ta przyczynia się do promocji przedsiębiorczości jako instrumentu w walce ze społecznym wykluczeniem i bezrobociem²². W zależności od ustawodawstwa i tradycji panujących w danym kraju organizacje te przyjmują wielorakie formy prawne, takie jak: stowarzyszenia i towarzystwa non-profit (Francja, Wielka Brytania), czy też organizacje charytatywne.

Niedostateczna podaż mikrokredytów stanowi poważny problem, szczególnie w przypadkach, gdy założycielami firm są kobiety, osoby bezrobotne lub mniejszości etniczne.

Instytucje mikrofinansowe na ogół starają się wyeliminować konieczność zabezpieczenia kredytu bądź też zmniejszać wymagania w tym zakresie. Przykładem może być stosowanie metody *step lending*, polegającej na tym, iż udzielane są coraz wyższe pożyczki, jeśli pożyczkobiorca prawidłowo wywiązał się ze swoich pierwotnych zobowiązań w ramach poprzedniej pożyczki. Fakt ten zmniejsza ryzyko kredytowe oraz koszty transakcyjne instytucji niebankowej. Terminy spłat są zazwyczaj krótkie, a stopy procentowe często stosunkowo wysokie w porównaniu z tradycyjnymi pożyczkami bankowymi.

Należy więc zwrócić uwagę na działalność mikrokredytową organizacji pozarządowych – wiele ich funkcjonuje już w krajach Unii Europejskiej, przy czym przyświeca im wiele różnych celów, w szczególności wspomaganie procesu inkluzji społecznej.

W ciągu 15 lat w Unii Europejskiej powstały i rozwinęły się dwie główne organizacje pozarządowe promujące zakładanie mikroprzedsiębiorstw wśród osób społecznie wykluczonych, takich jak np. osoby bezrobotne. Pionierem w branży mikrokredytów w Europie była Francja, gdzie w 1988 r., aby rozwiązać problem młodych ludzi pozostających bez

¹⁸ B. Mikołajczyk, A. Kurczewska, *Misja i działalność Banku Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw we Francji (Banque du Développement des PME)*, „Bank i Kredyt” 2004, nr 5, s. 51.

¹⁹ European Microfinance Network, *Overview of the Microcredit...*, op.cit., s. 5.

²⁰ Tamże.

²¹ Banki promocji, na przykład *Fonds de Participation* oraz *ICO (Instituto de Credito Oficial)*, również mają w swej ofercie produkty służące działaniu na rzecz inkluzji społecznej.

²² *Legal and Political Conditions for Credit Extension for Social Purposes by Non-banks in the EU-Analysis*, Final Study Part 1, IFF Hamburg, DG Employment and Social Affairs, European Commission, s. 65.

pracy wprowadzono *Revenu Minimum d'Insertion*, czyli zasiłek dla wszystkich osób po 25 roku życia, które nie osiągają żadnych dochodów. Podjęcie takiej decyzji było wyrazem istnienia państwa opiekuńczego, jednak w dłuższej perspektywie osoby korzystające z tych zasiłków traciły zdolności zawodowe i wiarę we własne siły. Koszty udzielania takiej nieefektywnej pomocy ponoszone były przez całe społeczeństwo. Aby uniknąć niekorzystnych efektów otworzono *Association pour le Droit l'Initiative Economique* (ADIE) czyli Stowarzyszenie na rzecz Prawa do Inicjatywy Gospodarczej, udzielające mikrokredytów. Stowarzyszenie prowadzi specjalne działania w najbardziej potrzebnych dzielnicach miast, gdzie ludzie, wywodzący się w dużej mierze z emigracji, prowadzą różnorodną działalność gospodarczą "na czarno". Nie mogą jej zarejestrować, gdyż wysokość ubezpieczenia społecznego przewyższa ich zarobki, a niezbędna procedura jest dla nich zbyt skomplikowana. Pożyczając im niewielkie, ale systematycznie wzrastające sumy pieniędzy, które pozwalają im zwiększyć obroty (i tym samym dochody) oraz pomagając im w uregulowaniu sytuacji prawnej, ADIE ma zachęcać ich skutecznie do aktywności gospodarczej. Kwota udzielonych mikrokredytów przez ADIE waha się od 1500 do 5000 euro. ADIE udziela pożyczek, korzystając wcześniej z: kredytów bankowych, subwencji, środków od prywatnych instytucji, a również funduszy europejskich. Stopa procentowa pożyczki powiększona jest najczęściej o tzw. składkę solidarności wynoszącą maksymalnie 2,4% kwoty kredytu.

W 2005 r. Stowarzyszenie udzieliło mikrokredytów dwukrotnie więcej niż w 2000 r. Dzięki nim w 2005 r. utworzono 5 891 przedsiębiorstw uzyskując 7 069 miejsc pracy²³.

Natomiast Prince's Trust w Wielkiej Brytanii udziela mikrokredytów do wysokości 7500 euro. Aby organizacje te mogły oferować tego rodzaju usługi, otrzymują dotacje z regionalnych, krajowych, a nawet europejskich środków publicznych. Dotacje te stanowią od 60% do 90% ich kapitału do rozdysponowania rocznie.

Działalność operacyjna dostarcza jedynie ok. 20% środków na działalność tych instytucji, czyli znacznie poniżej standardu dla działalności mikrokredytowej banków i instytucji parabankowych (wskaźnik ten wynosi tutaj powyżej 80%). Funkcjonowanie takich instytucji jest ekonomicznie uzasadnione, gdyż dotacje ze środków publicznych przekazywane tą drogą wynoszą średnio od 2000 do 5000 euro na każde utworzone mikroprzedsiębiorstwo, podczas, gdy zasiłki dla bezrobotnych kosztują budżet około 18 tys. euro rocznie na jednego bezrobotnego. Mikrokredyt udzielany przez organizacje pozarządowe jest skutecznym instrumentem w walce przeciwko społecznemu wykluczeniu. Pozwala dotrzeć z pomocą do tych mikroprzedsiębiorstw, które nie mają szans na współpracę z bankiem i umożliwia im osiągnięcie wiarygodności kredytowej, co jest zasadniczym krokiem ku temu, aby banki zaczęły je postrzegać jako swoich potencjalnych klientów. Mikrokredyt udzielany przez organizacje pozarządowe jest raczej formą prowadzenia aktywnej polityki społecznej, niż narzędziem w polityce wspierania przedsiębiorczości²⁴.

Podstawową zasadą wszelkich funduszy (systemów) publicznych powinno być działanie skierowane na wyeliminowanie efektów dysfunkcji rynku oraz tworzenie zasad pomocy państwa. Ostatecznie, właściwie zaprojektowany system, przewidujący zwolnienia podatkowe dla inwestorów i podmiotów gwarantujących, okazuje się narzędziem efektywnym.

W Polsce działa kilka instytucji udzielających mikrokredytów, a zaliczamy do nich np. Fundusz Mikro, założony w 1994 r. przez Polsko-Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości

²³ A. Kurczewska, *Finansowe uwarunkowania rozwoju MSP na przykładzie Francji*, praca doktorska napisana pod kier. B. Mikołajczyk, 2007, s 182.

²⁴ *Microcredit for Small Businesses...*, *op.cit.*, s. 16.

(PAFP). Zapewnia on „dostęp do finansowania na warunkach rynkowych osobom, które nie mają szansy na skorzystanie z oferty banków. Fundusz udziela pożyczek w wysokości od 1 do 30 tys. PLN na okres do 1 roku, poprzez sieć 30 przedstawicielstw”²⁵. Ponadto pomocy dla ludności z terenów wiejskich zagrożonych bezrobociem w formie mikro kredytów udziela Fundacja Rozwoju Polskiego Rolnictwa (FRPR) oraz Fundacja Wspomagania Wsi (FWS).

3. Zakończenie

W odpowiedzi na powszechnie panujące obawy, że sektor MSP może borykać się z gorszymi warunkami finansowania, Nowa Umowa Kapitałowa Komitetu Bazylejskiego (*New Basel Capital Accord*) bierze pod uwagę fakt, że sektor MSP charakteryzuje odmienne ryzyko kredytowe i postanowił w inny sposób traktować MSP, niż sektor dużych przedsiębiorstw (LSEs). Kredyty dla MSP do kwoty 1 mln euro stanowią generalnie pozycje włączone do portfela kredytów detalicznych, które wymagają od banków znacznie niższych funduszy własnych na pokrycie ryzyka tych kredytów, niż ma to miejsce w przypadku kredytów dla dużych przedsiębiorstw. Umożliwia to obniżenie kosztów finansowania MSP, a w konsekwencji zwiększa dostęp do oferowanych produktów.

Jakkolwiek Bazylea II nie ma mocy obowiązującego prawa (stanowi *de facto* jedynie rekomendację), to jednak międzynarodowe i krajowe władze nadzorcze opierają na tych rozwiązaniach własne przepisy. Obecnie trwają prace nad nowelizacją dyrektywy Unii Europejskiej.

Sektor mikro kredytów wykazuje tendencje wzrostowe. W Unii Europejskiej w 2005 r. w porównaniu do 2004 udzielono o 15% więcej mikro kredytów²⁶. Grupa Ekspertcka Komisji Europejskiej stwierdziła, że bliższa współpraca instytucji udzielających mikro kredytów z bankami byłaby korzystna dla obu stron. Banki mogłyby zredukować koszty związane z udzielaniem tego typu kredytów i nauczyć się odpowiedniego podejścia do klientów, korzystających z takiej pomocy, natomiast instytucje mikro kredytowe mogłyby zdobyć wiedzę w obszarze profesjonalnej bankowości²⁷. Aby ułatwić dostęp do mikro finansowania i jednocześnie znieść bariery rozwoju mikro przedsiębiorstw należy, zredukować liczbę przepisów zarówno legislacyjnych jak i podatkowych, administracyjnych także ograniczyć wymogi administracyjne. Wprowadzając rozwiązania przyjazne dla biznesu tj. przejrzyste i proste w interpretacji przepisy podatkowe i znosząc biurokrację utrudniającą zakładanie mikro przedsiębiorstw, kreuje się w ten sposób środowisko sprzyjające nowym inicjatywom i kierowanie pomocy najbardziej potrzebującym²⁸.

*W zależności od ustawodawstwa i tradycji panujących w danym kraju organizacje pozarządowe przyjmują wielorakie formy prawne, takie jak stowarzyszenia, fundacje i towarzystwa non-profit (Francja, Wielka Brytania) czy też organizacje charytatywne*²⁹. Organizacje tego typu są szansą dla osób, które zamierzają prowadzić jednoosobową działalność

²⁵ Tamże, s. 14.

²⁶ Expert Report Group, *The regulation of microcredit In Europe*, European Commission, April 2007, s. 24.

²⁷ Tamże, s. 26.

²⁸ Por. tamże, s. 27–18.

²⁹ B. Mikołajczyk, *Infrastruktura finansowa w krajach Unii Europejskiej*, Difin, Warszawa 2007, s. 102.

gospodarczą, a należą do grup najmniej uprzywilejowanych. Osoby trwale pozbawione pracy, uznane za niezdolne do wykonywania pracy, dyskryminowane ze względu na wiek czy płeć stanowią grupę najbardziej narażoną na wykluczenie społeczne. Najlepszym sposobem dla nich na integrację społeczną jest praca. Nie chodzi tylko o pracę wynagradzaną, ale także o podejmowanie zajęć społecznie użytecznych. Dzięki pracy człowiek może się samorealizować, potwierdzać swoje miejsce w społeczeństwie. Praca odgrywa też rolę terapeutyczną i rehabilitacyjną, jest więc prewencją przeciw wykluczeniu.

Microfinance – a New Challenge in the European Union (a Humanistic Aspect)

Summary

Microfinance is intended to combat the phenomenon of social and financial exclusion. We hope that the supportive political environment in the EU will meaningfully contribute to the betterment of this situation in Europe. The paper draws attention to the banking and non-banking institutions granting microloans which constitute the key element facilitating the creation and continued operation of firms. It is very important that microfinance is viewed as a weapon in the fight against poverty and inaccessibility of financial services.

Key words: *microloan, insurance guaranty funds, public aid*